

Gondolatok a vészleállító szükségességét illetően

A közelmúltban több olyan esetről hallottam, ahol a munkabiztonsági felügyelő a vészleállító hiánya miatt felfüggesztette különböző faipari gépek használatát. Mivel elég sok ügyfelem van a faipari cégek között (szerecsére náluk ez a hiányosság nem jellemző), ez arra ösztönzött, hogy végignézzem, milyen előírások vonatkoznak erre.

Arra a vitaindító következtetésre jutottam, hogy a vészleállító faipari gépeknél nem kötelező! Az alábbi gondolatmenet alapján valószínűleg még más iparágakban sem.

Sajnos ennek levezetéséhez több különböző jogszabályból kell idéznem, azért igyekszem, hogy ezek követhetők legyenek.

14/2004. FMM rendelet 20. § (2)

...Minden kezelőhelyet el kell látni vészki kapcsoló berendezéssel, amely a munkaeszköz részeit vagy egészét a veszély jellegétől függetlenül leállítja úgy, hogy a munkaeszköz biztonságos állapotba kerül. Amikor a munkaeszköz vagy annak veszélyes részei leálltak, az érintett működtető egységek energiaellátását a vezérlésnek meg kell szakítania.

(3) A munkaeszközt – az (1) bekezdésben előírtakon túlmenően – a veszélyeitől és a rendes leálláshoz szükséges időtől függetlenül el kell látni megfelelő számú vészki kapcsoló berendezéssel.

Itt a kiemelt „veszély jellegétől függés” a kulcsszó, megítélésem szerint ezt a 21/1998. (IV. 17.) IKIM rendelet tisztázza.

Vészki kapcsolás: valamennyi gépet fel kell szerelni egy vagy több vészki kapcsoló berendezéssel, amelyek segítségével a fenyegető vagy bekövetkező veszélyt meg lehet szüntetni. Ez alól kivételt jelentenek

- azok a gépek, amelyeknél a vészki kapcsolással a veszély nem csökkenthető, mivel a vészki kapcsoló vagy a normál leálláshoz szükséges időt nem csök-

kenti, vagy nem lehetséges a veszély miatt a különleges intézkedéseket megtenni,

- kézzel tartott, illetve kézzel vezetett gépek esetén.

Mivel a vészleállító faipari gépeknél nem (de valószínűleg más forgácsológépeknél sem) csökkenti a leálláshoz szükséges időt, különleges intézkedéseket sem lehet tenni, így a kivétel vonatkozik erre az esetre. Mivel a gépeken kezelőhelyként kell min. 1 db vészleállító, a több kezelőhellyel rendelkező gépekre ez nem vonatkozik! Pl. egy vastagoló gyalugépen az elszedőoldalon is kell egy vészki kapcsoló, de ott normál leállító nincs, így a vészki kapcsoló nem maradhat el.

A „normál leállításhoz szükséges idő” csökkentésénél felmerülhet még a fék kérdése is, de az IKIM rendelet szerint:

„3. A fa és az ahhoz hasonló anyagok megmunkálására szolgáló gépeknél c) A gépnek rendelkeznie kell egy önműködő fékszerkezettel, amely elegendően rövid idő alatt leállítja a szerszámot, ha a kifutáskor fennáll a szerszám ütközésének veszélye.”

Forgó gépeknél a szerszám ütközése nem fordulhat elő, tehát ez alapján fék nem kell. Azokkal a szabványokkal, melyek esetleg bizonyos géptípusoknál előírják a vészleállító szükségességét, meglátásom szerint nem kell foglalkozni, mivel ha rendelet kifejezetten megengedi a kivétel alkalmazását, az szerintem az egyenértékű biztonságot bizonyítja.

1993. évi XCIII. tv. „11. §. ...a magyar nyelvű nemzeti szabványtól különböző megoldás alkalmazása esetén a munkáltató köteles – vitás esetben – annak bizonyítására, hogy az általa alkalmazott megoldás munkavédelmi szempontból legalább egyenértékű a vonatkozó szabványban foglalt követelménnyel, megoldással.”

Az egyenértékű biztonsággal kapcsolatban még egy érdekes kérdés: mi történik, ha a szabvány alkalmazása a biztonságot nem növeli? Erre példa, hogy a szállírányal nem rendelkező faalapú anyagokban, va-

lamint a szállírányra merőleges vágásoknál nincs olyan feszültség, mely a vágásrés szűkülését okozza, és az anyag visszavágódásának veszélyével járna. Ebben az esetben a szabvány által előírt hasítóékkal egyenértékű megoldás, hogy annál a műveletnél nincs hasítóék? A szükségtelen védelemmel a védelem hiánya egyenértékű!

Aki gépvásárlás előtt áll, annak a fentiek ellenére sem javaslom, hogy olyan gépet vegyen, melyen nincs vészki kapcsoló. Egyrészt azért, mert könnyen lehet, hogy vita esetén az igazát csak bíróság előtt tudja érvényesíteni az OMMF-fel szemben, másrészt azért, mert az egész gondolatmenet kivételeken alapul, melyet egy tollvonással kihúzhatnak a jogszabályból.

Akinek a használt géppel van ilyen problémája, konzultáljon a munkavédelmisével, aki ismeri a helyi felügyelők észjárását, mert nem az a lényeg a vállalkozónak, hogy kinek van igaza, hanem, hogy mekkora lesz a bírság összesen. Lehet, hogy egy elmérgesedett vitában a vállalkozó győzni tud, de mire megy vele, ha más meglevő hiányosságért háromszor akkora büntetést kap?

Ezért minden kedves olvasónak felhívnom a figyelmét, hogy ugyan erről a témáról már írtam egy munkabiztonsági szaklapban, de erre még az OMMF részéről nem történt reagálás. Ezenkívül tudomásom szerint élesben erről még senki nem próbált meg meggyőzni munkabiztonsági felügyelőt, így érvként mindenki csak a saját felelősségére használja!

Kling Péter

okl. faipari mérnök
munkavédelmi technikus
Tel.: 30/9655-426.
www.munkavedelem.biz